

Sinteza anului 2008

DECEMBRIE,
2008

Prognoze pentru 2009

Efectele crizei financiare globale se răsfrâng implacabil și asupra economiei RM. Efectele acestei crize se manifestă pluridimensional: scăderea volumului de remitențe (din octombrie, acestea au suferit schimbări ca volum și geografie, ceea ce ne face să constatăm că anul 2008 a înregistrat cea mai înaltă cotă de remitențe în RM, de circa 1,8 miliarde USD, iar în 2009 ne putem aștepta în cel mai bun caz la 1,5 miliarde USD. Ca urmare a scăderii volumului de remitențe, se va diminua consumul, prin reducerea volumului de importuri, ceea ce provoacă, la rândul său, o scădere imediată a veniturilor la bugetul public, care este dependent în proporție de circa 90% de consum.

Totodată, reducerea consumului va crea dificultăți la executarea bugetului de stat într-un an electoral, având implicații serioase asupra proiectelor anunțate pentru 2009. Totodată, aprecierea monedei naționale cu circa 22% față de principalele valute cu care RM are relații comerciale determină reducerea drastică a exporturilor din RM și, respectiv, inundarea pieții interne cu mărfuri de import. În aceste circumstanțe, economia națională se va confrunta cu mari blocaje pentru producătorii autohtoni, înregistrând o scădere dramatică a creșterii economice: de la 7 la max. 2% în industrie. Așteptările negative ale populației stimulează deja scoaterea depunerilor individuale din circuitul bancar, de circa 1,2 miliarde lei, fenomen compa-

rabil doar cu începutul unor profunde crize economice. Asigurările oficiale de stabilitate macroeconomică și de inflație redusă, dar și eforturile autorității monetare de a stimula linii noi de creditare nu s-au soldat cu rezultatele scontate; băncile comerciale continuă să reducă volumul creditelor acordat. În condițiile când, oficial, inflația scade, are loc majorarea iminentă a ratei dobânzii la credite. Aceste simptome denotă începutul unei crize economice de proporții, anticipată astfel de către populație, prin consum redus, dar și de agenții economici, prin activități economice contractate, ceea ce face ca orice acțiuni ale guvernului, în aceste situații, să producă doar preocupare și nemulțumiri în rândul societății.

După fixarea datei scrutinului parlamentar de către CEC, campania electorală lansată în anul 2008 va intra în legalitate.

Totuși, viitorul scrutin intervine pe fundalul unei crize de legitimitate a sistemului politic în RM. Criza se manifestă printr-o atrofie a mecanismului de responsabilitate politică a executivului în fața corpului legislativ, și a unei vizibile subminări de autoritate legislativă printr-un rol hiperbolizat al instituției Președinției asupra celorlalte instituții ale statului. Situația în care orice politică ori decizie a executivului este autorizată numai cu acordul consilierilor prezidențiali creează un vacuum de putere la sfârșitul celui de-al doilea mandat succesiv al Președintelui Voronin, iar rescrierea regulilor formale și informale, după care funcționează actualul sistem politic nu are suficient timp. Totuși, sondajele fixează înghețarea ratingului PCRМ la niște mărimi destul de relaxante pentru liderii acestui partid, astfel încât unii dintre ei au început să viseze restabilirea majorității constituționale, pe care au avut-o în 2001. Există un val considerabil de protest și nemulțumire socială față de stilul și rezultatele guvernării PCRМ, care este disipat de multitudinea statistică de partide de opoziție și de pragul electoral de 6%. Atomizarea partidelor de opoziție e depășită poate numai de lipsa de încredere a populației în ideea de partid, iar socializarea politică este frânată de monopolul PCRМ asupra spațiului mediatic. Totuși, peste 43% din respondenți și-ar dori ca partidele de opoziție să formeze o alianță comună în alegeri.

Reculul ideologic al PCRМ: Criza politică se manifestă printr-o puternică disoluție a instituțiilor pluraliste, și nivelare a justiției sub controlul ideologic al partidului majoritar. În aceste condiții, desfășurarea alegerilor reprezintă un element în strategia de legitimare proprie, având suficiente resurse de manipulare și descurajare, astfel încât obiectul contestării să nu atingă puterea de ținută de partidul puterii. De la revenirea sa la putere, PCRМ a căutat să imite o strategie de

a vorbi în numele poporului, asimilându-se cu statul, și erijându-se în postura de unic integrator european al RM, unic reintegrator al Transnistriei, unic motor al creșterii economice, etc. Ideologia PCRМ s-a răsfrânt asupra vieții religioase, colectând sprijin electoral prin intermediul parohiilor Mitropoliei Moldovei, creând o ciudată mezialianță de ortodoxie și recidive marxist-leniniste. Voluntarismul liderilor PCRМ a încurajat marea corupție, abuzurile administrative și încălcarea flagrantă a principiului de separație a puterilor în stat. PCRМ a lansat o adevărată cruciadă împotriva influenței românești din școli și viața publică, transformând obiectul istoriei într-un instrument de seducție ideologică și de răfuială politică. Eclectismul ideologic și politic al PCRМ a fost posibil și datorită gradului redus de coalizare a opoziției, slăbită prin bătăliile interne și lipsa de lideri credibili pe plan național. Propagandiștii PCRМ au reușit să instaleze un adevărat oligopol al puterii unei singure persoane asupra sistemului politic din RM, la care nu par dispuși să renunțe ușor și nici nu sunt capabili să-l reformeze.

Ritmuri de creștere avansate în agricultură.

Anul 2008 a culminat pentru agricultori cu cele mai înalte randamente și producții globale înregistrate în ultimul deceniu în sectorul vegetal și cu căderi evidente în gol a producțiilor în sectorul animalier. Pentru prima dată, producțiile înalte globale obținute în sectorul vegetal au datorat creșterii productivității culturilor agricole, și nu majorării suprafețelor de terenuri agricole prelucrate. Ritmul de creștere înalt a volumului producției înregistrat în ianuarie – septembrie - 125% va fi în creștere datorită producțiilor înalte în pomicultură și viticultură, a culturilor cerealiere din grupa a doua, și celor tehnice. Eșecuri ale anului curent sunt declinul pronunțat înregistrat în sectorul animalier, prăbușirea prețurilor pe piața cerealelor și în sectorul viticol, trenarea reformării sistemului de

subvenționare în agricultură. Principalele riscuri pentru agricultură în anul 2009 vor fi diminuarea producțiilor globale în sectorul vegetal, creșterea prețurilor la input-urile agricole, menținerea stagnării în sectorul animalier, finanțarea mai rigidă a agriculturii, încetinirea exporturilor de produse agroalimentare și promovarea de către guvernul central a unor politici agricole populiste. Ca soluții pentru diminuarea impactului factorilor de risc, pot fi privite următoarele:

- alocarea resurselor prevăzute pentru stimularea investițiilor în revitalizarea sectorului zootehnic, conform regulamentului privind modul de utilizare a mijloacelor fondului pentru subvenționarea producătorilor agricoli pentru anul 2009, integral pentru stimularea procurării animalelor de prăsilă.
- aplicarea măsurilor de intervenție pe piața cerealelor și a resurselor energetice.
- lărgirea regimului de scutiri de drepturi vamale la import, prin scutirea la import a mijloacelor de producție pentru agricultură și a altor echipamente importate, a semințelor, fertilizanților și a produselor pentru tratamentul solului.

În 2008 industria va înregistra o creștere de maxim 2,5%, ceea ce este mai jos decât rezultatele anului 2005, iar pentru anul 2009 anticipăm o scădere industrială de până la 10%.

Creșterea din 2008 va fi asigurată de sectoarele de fabricare a băuturilor alcoolice, zahărului și uleiurilor vegetale, însă, în general, situația se agravează și, anul viitor, industria ar putea cade cu până la 10%, datorită: a) scăderii cererii (atât pe piețele externe, cât și pe piața locală) la principalele bunuri industriale (în special, articolele din textile și băuturile alcoolice);

b) leului apreciat, care face marfa autohtonă necompetitivă atât pe piața de export, cât și pe piața locală, c) accesului foarte limitat la credite și prețului

înalt al acestora, în condițiile când populația va începe să-și consume treptat din rezervele pe care le ține sub forma de depozite în bănci.

Pentru a diminua efectele nefaste asupra economiei naționale și a industriei în particular, BNM trebuie să permită devalorizarea treptată a monedei naționale, pregătind minuțios populația în prealabil, pentru a nu declanșa panică pe piața valutară.

Criza mondială va afecta ramurile economiei naționale, care s-au dezvoltat cel mai dinamic în ultimii 4 ani.

După cum am prognozat la începutul anului 2008, banii gastarbeiterilor în mare parte s-au retras de pe piața apartamentelor, ceea ce, împreună cu deficitul de lichidități în economie, a dus la stagnarea în sectorul de construcție a locuințelor (către sfârșitul anului curent s-ar putea înregistra chiar o scădere în acest subsector), iar scăderea nivelului consumului va afecta comerțul cu amănuntul, care, prin extinderea rețelelor comerciale, în acest an a servit drept locomotivă a creșterii în sectorul construcțiilor de clădiri și edificii. Așadar, anul viitor putem asista la o scădere de până la 20% în sectorul construcțiilor, ceea ce va atrage și stagnarea comerțului cu materiale de construcție și implicit a industriei extractive.

Moldova va continua să rămână o țară marginalizată la capitolul investiții străine directe.

Ultimele țări în care investițiile vin sunt de obicei primele din care investițiile pleacă. R. Moldova, până în prezent, așa și nu a reușit să creeze un mediu investițional favorabil atât pentru agenții economici locali, cât și pentru investitorii străini. Astfel, după o creștere bună de până la 15% a investițiilor în echipament în anul curent – cele mai calitative investiții – în 2009, dată fiind situația în industrie, ne putem aștepta la scăderea drastică a

investițiilor în general (cu peste 10%) și în special a investițiilor în echipament (cu peste 15%),

Disproportii în evoluția exporturilor și importurilor Republicii Moldova vor determina acumularea în anul 2008 a unui sold negativ al balanței comerciale în valoare de peste 3600 milioane dolari.

În anul 2009, așteptăm o reducere a ritmurilor de creștere a exporturilor și importurilor până la 110% și respectiv 125% față de anul 2008. În acest an, o influență nefastă asupra comerțului exterior al RM va fi exercitată de mai mulți factori de risc profilați în prezent: reducerea ofertei pentru export și a creditării comerțului exterior, neachitarea reciprocă pentru loturile de marfă livrate și utilizarea mai frecventă în comerțul extern a barierelor netarifare ca instrumente de protecție a piețelor interne. Ca soluții pentru diminuarea impactului factorilor de risc, pot fi privite următoarele:

- Scutirea companiilor exportatoare de servicii și bunuri de penalizări.
- Perfecționarea sistemului actual de restituire a TVA la export. Elaborarea și aprobarea unui regulament care ar prevedea restituirea TVA la export după repatrierea mijloacelor financiare încasate de către companiile moldovenești la finalizarea operațiilor de export.
- Crearea și punerea în aplicare (de către Ministerul Economiei și Comerțului, Serviciul Vamal, sectorul asociativ) a unor instrumente similare cu cele utilizate de către UE („Trade Barriers Regulation” - TBR) pentru identificarea și eliminarea obstacolelor și practicilor comerciale neloiale cu care se confruntă exportatorii moldoveni pe terțe piețe.
- Crearea și aplicarea instrumentelor interactive de sprijinire a exportatorilor din R. Moldova (baze de date în sprijinul accesului companiilor moldovenești pe piețele terțe: date statistice, legislație, tarif vamal, furnizarea

gratuită de studii, informații, consultații).

- Elaborarea și aprobarea unor reglementări privind procedurile simplificate de vămuire, după exemplul reglementărilor comunitare (procedura declarației incomplete, procedura declarației simplificate și procedura de vămuire la domiciliu).

Indicatorii de baza ai componentei financiar-monetare a economiei au intrat într-o fază de stagnare.

Masa monetara va încetini creșterea și pe parcursul 2009 va intra într-o fază mai curând de stagnare, decât de creștere, datorita politicii restrictive a BNM și suprapunerii efectului acestora cu stagnarea creșterii economice, cauzate inclusiv de criza economica mondială. În ciuda tendinței de „re-liberalizare” a pieței financiar-bancare, acest proces are loc cu pași prea lenți și economia este sufocata de lipsa lichidităților și a unui climat de creditare mai favorabil, aprofundându-se, în consecință, stagnarea generală și compromițând relansarea unei creșteri economice. După o scădere brusca de 1,7 miliarde lei timp de doar 2 luni (octombrie-noiembrie), la sfârșit de 2008 masa monetara se estimează să se stabilizeze la valoarea de 30,5 miliarde lei.

În condițiile insuficienței de lichidități și de diminuare a masei monetare, stagnează și volumul creditării economiei, înregistrând în ultimele luni reducerea activității creditare. Ultimul indicator depinde semnificativ de modul cum BNM va gestiona agregatul monetar al țării și va suplini golurile provocate de fluctuațiile factorilor externi.

Stagnarea economica nu va permite să se atingă valorile creșterii portofoliului de credite similare cu anul 2007 sau din prima jumătate a anului 2008.

În cazul în care Guvernul se va reorienta spre stimularea creșterii economice,

efectele acesteia se vor resimți nu mai repede decât peste un an, iar până la sfârșitul anului, Guvernul nu va fi apt să ia măsuri semnificative în acest sens, deci o creștere spectaculoasă a volumului instrumentelor financiare pe parcursul 2009 (depozite, credite, masa monetară) nu va fi posibilă.

Cursul valutar pe parcursul următoarei jumătăți de an va fi relativ stabil, fluctuațiile interne fiind dictate în cea mai mare parte de fluctuațiile externe ale cursului USD/EUR. În pofida faptului că se așteaptă o scădere a remitențelor, acestea, în cuplaj cu prezența rezervelor valutare în valoare de peste 1,5 miliarde USD, vor permite BNM să păstreze un curs stabil.

O reorientare a politicii guvernamentale spre creștere economică va reclama scăderea treptată a leului față de valutele forte și balansarea între o stabilitate relativă a cursului și menținerea unei competitivități a producătorului intern față de producătorii din țările parteneri comerciali principali din regiune, valutele cărora s-au depreciat față de leu în mediu cu 22%, defavorizând semnificativ producătorul național, inclusiv pe piața sa proprie. Dar, cel mai probabil este că Guvernul nu va risca până la alegeri să stimuleze scăderea leului față de valutele forte și, implicit, să admită un nivel ceva mai ridicat al inflației, în ciuda pagubelor semnificative aduse economiei, generate de politica excesiv de precaută în domeniul financiar-bancar și lipsa unei politici. Scenariul în care ar avea loc o scădere a cursului valutar necontrolabil este puțin probabil, dar nu este exclus, în cazul în care remitențele vor scădea în proporții catastrofice.

Aprecierea valutei naționale în 2008 și reducerea ritmurilor consumului populației în 2009 sunt factorii de bază care pot influența negativ încasările în bugetul de stat.

Datorită aprecierii valutei naționale în

2008 cu 22% față de coșul valutar (valutele țărilor partenere: Euro, USD, Hrivna, Leul românesc, rubla rusească) și cu 17% față de dolar, bugetul de stat va rata în 2008 venituri în mărime de circa 1,4 miliarde lei. Aprecierea valutei a determinat venituri reduse la aplicarea TVA la mărfurile de import, sursa de bază a bugetului de stat. Pentru 2009 pericolul de bază este reducerea substanțială a ritmurilor de creștere a consumului populației. Fiecare procent de creștere/descrștere a consumului înseamnă circa 65 milioane lei încasări ale bugetului de stat.

Pentru asigurarea unei creșteri a veniturilor bugetare de 15,7% este necesar ca consumul nominal să crească cu cel puțin 20%, lucru destul de dificil de realizat. Însă, în asemenea condiții, bugetul de stat riscă să nu fie executat la parametrii pronosticați de Guvern.

Deprecierea lentă a valutei naționale, precum și creșterea deficitului bugetar sunt cele mai vizibile soluții de depășire a unei posibile crize în Moldova.

Politica de depreciere lentă a valutei naționale ar permite minimizarea riscurilor de încasare a veniturilor bugetare. Iar, pentru a crește spațiul de manevră ale Guvernului, este necesar de majorat deficitul bugetar până la 2% din PIB. Lucrul acesta poate fi realizat prin vânzarea bunurilor publice și prin creșterea semnificativă a hârtiilor de valoare de stat.

Aceste două instrumente sunt practic unica soluție de creștere a veniturilor bugetare, suficiente pentru a face față provocărilor anului 2009.

Procesul de „liberalizare a economiei” care a costat Bugetul Public Național 4,3 miliarde lei a eșuat definitiv, niciunul din obiectivele propuse nu a fost atins.

Amnistiarea datoriilor agenților economici față de toate bugetele în mărime de 4,3 miliarde lei nu a dus la îmbunătățirea situației cu plata impozitelor. Astfel,

doar în jumătate de an după amnistie, datoriile agenților economici s-au ridicat la 471 de milioane. Estimăm că aceste datorii vor constitui în viitorul apropiat 1 miliard de lei.

Legalizarea capitalului a eșuat; volumul capitalului declarat nu va depăși 200 milioane lei, iar veniturile incasate de bugetul de stat va fi egal cu 0,2% din capitalul amnistiat.

Cota zero la impozitul reinvestit nu a dus la scoaterea din umbră a profitului și, respectiv, pierderile de circa 700 milioane lei ale bugetului de stat nu sunt compensate din alte venituri bugetare.

Lupta contra inflației – un impozit asupra săracilor – s-a finalizat cu punerea ei pe umerii celor care primesc remitențe de peste hotare.

Inflația ridicată este un impozit foarte sensibil asupra săracilor și împiedică creșterea economică. Însă în proporție de 60%, ea depinde de importuri, respectiv instrumentele BNM au un impact redus de stopare a ei. Aprecierea valutei naționale a contribui la reducerea inflației în 2008 cu cel puțin 10 p.p. Însă, reducerea inflației pentru întreaga populație s-a realizat prin creșterea prețurilor la cei care primesc remitențe de peste hotare. Astfel, s-a redus cu circa 30% puterea de cumpărare a USD. Al doilea efect și mai dramatic a fost ratarea de venituri ale tuturor exportatorilor, ceea ce a influențat negativ creșterea economică în general. Reducerea inflației s-a realizat cu prețul descurajării remitențelor și a agenților economici autohtoni.

Politica antiinflaționistă trebuie să țină cont de recesiunea mondială, ce va determina o scădere a prețurilor la materie-primă. Prețurile la produsele energetice și petroliere au o tendință de scădere. Piața produselor agroalimentare s-a stabilizat, iar presiunile ei asupra prețurilor naționale s-au diminuat.

Factorul cel mai important ce va influența prețurile naționale se rezumă la presiunea internă. Slaba competitivitate a economiei va determina un exces de cerere, ce împinge nivelul prețurilor în sus. Încetinirea aprecierii prețurilor nu va mai atenua din presiunile asupra prețurilor. Scăderea remitențelor ar putea diminua, însă doar pe termen lung presiunile inflaționiste.

Ritmurile de creștere a prețurilor la bunurile durabile, medicamente, gaze și petrol trebui să scadă pe parcursul anului 2009, în timp ce la produsele agroalimentare și de primă necesitate ar trebui să crească.

Datorită conjuncturii externe, pentru 2009 este posibilă o rată a inflației la nivel de 10%.

Numărul angajaților peste hotare se va reduce de la 450 la 250-300 mii persoane. Criza mondială a afectat economiile țărilor, unde tradițional lucrează cetățenii din Moldova. Considerăm că cel mai mult vor fi afectați, cei care activează în Rusia în ramura construcțiilor. Însă datorită faptului că mulți activează în ramura serviciilor (inclusiv municipale), iar o parte se vor reorienta spre această ramură, considerăm că numărul probabil al celor care vor fi nevoiți să se întoarcă în țară va fi de 20-30%, însă trebuie să ținem cont că se va realiza în mare măsură din contul celor angajați sezonier. Numărul celor stabiliți peste hotare, care, în opinia noastră, este la nivel de 250 mii persoane va rămâne practic neschimbat, cel puțin pentru prima jumătate a anului 2009.

Volumul remitențelor în 2009 va scădea cu cel puțin 300 milioane USD și va constitui, în varianta optimistă, 1,5 miliarde USD.

Reducerea numărului de lucrători peste hotare, dificultățile economice cu care se confruntă cei care sunt stabiliți peste hotare, precum și așteptările negati-

ve, provocate de criza mondială, sunt factorii de bază, care vor determina reducerea remitențelor în anul 2009.

Crește presiunea pe piața forței de muncă în Moldova. În primul rând, datorită reducerii activităților în sectorul real al economiei, în special în industrie, unde creșterea salariilor de mai mulți ani este mai joasă decât creșterea productivității, cea ce s-a manifestat prin reducerea ofertelor de muncă, reducerea pachetelor oficiale oferite cu 30% și creșterea numărului de concedii tehnice neplătite cu 35%. În al doilea rând, va crește presiunea pe piața forței de muncă, din partea emigranților, care își vor pierde locurile de muncă peste hotare (100-150 mii persoane). Deoarece peste 70% din ei sunt din localitățile rurale, atunci aceasta se va manifesta nu prin creșterea numărului de șomeri, dar prin sporirea numărului de angajați neoficial.

Reducerea consumului va tensiona situația în sfera serviciilor. Anticipăm o reducere a consumului în 2009, modificarea preferențelor consumatorului și formarea unei cereri amânate. Lucrul acesta va crea riscuri în sfera serviciilor (comerț, transport, etc.), ceea ce se va reflecta în numărul de adresări la Oficiul Forței de Muncă în lunile februarie-martie.

Pierderile instituțiilor financiare mondiale pe parcursul celor 20 de luni de criză au constituit 2,8 trilioane de dolari, deși pierderile suportate de persoane și instituții non-financiare sunt de zeci de ori mai mari.

Anul 2008 a adus după sine atât provocări așteptate, cât și mai puțin așteptate, fiind marcat de criza financiară declanșată în SUA în a doua jumătate a anului 2007. Proporțiile crizei financiare care a cuprins inițial țările industrializate, dar care s-a extins în continuare asupra țărilor în tranziție au fost inițial subestimați. Toate țările lumii sunt afectate de criză într-o măsură mai mare sau mai mică,

direct sau indirect. Criza financiară tratată a cuprins sectorul real al multor state, astfel degenerând într-o criză economică. Statele din zona Euro au intrat în trimestrul trei în recesiune, aliniindu-se la Irlanda, Japonia, Estonia, Letonia, Noua Zelandă, Hong Kong și Singapore. Creșterea economică negativă a SUA și Marii Britanii în al treilea trimestru indică asupra faptului că în cele din urmă acestea ar putea intra în recesiune în al patrulea trimestru al anului 2008.

Intenția investitorilor de a fugi de riscuri a contribuit la contractarea cu mai mult de 60% din vara anului trecut a piețelor hârtilor de valoare în Polonia, România, Rusia, Turcia, Ungaria și Bulgaria.

Așa țări ca Lituania, Ungaria, Turcia și Ucraina au fost nevoite să solicite resurse financiare de la FMI, ceea ce indică asupra unei posibile evoluții clasice a crizei economice în aceste țări, de tipul celor din America Latină din anii 80, Asia din anii 90 și Argentina și Turcia la începutul secolului 21 – țări care erau dependente de capital străin. Toate aceste state au un deficit bugetar enorm și vor suferi probabil o recesiune până în anul 2010.

Revenirea din criză care se aștepta în anul 2009 se amână pentru cel puțin un an.

Economia mondială a intrat într-o eră a volatilității, fiind extrem de dificil de apreciat evoluția acesteia chiar și pe termen scurt. Principalele tendințe ale anului 2008 și prognoza pentru anul 2009 sunt următoarele:

Datorită eforturilor întreprinse de autoritățile SUA, dolarul a acumulat suficientă inerție ca să se aprecieze în a doua jumătate a anului 2008 până la 1,25 unități pentru un Euro, comparativ cu rata de 1,6 în luna aprilie.

Această tendință se explică prin faptul că magnitudinea crizei din SUA este mai

mult sau mai puțin cunoscută și încrederea în dolar puțin se restabilește, pe când amploarea crizei în Europa poate fi doar presupusă. Totodată, această energie ar putea fi suficientă doar până la începutul anului viitor, când dolarul mai probabil se va deprecia oscilând la nivelul de 1,5 dolari SUA pentru un Euro, o mare parte din țări refuzând păstrarea în continuare a rezervelor în dolari SUA. Deprecierea dolarului SUA față de moneda unică s-a manifestat deja în cea de-a doua decadă a lunii decembrie, atingând 1,47 dolari SUA pentru un Euro.

Un indicator al amplitudinii crizei financiare este și prețul petrolului, care în mai puțin de jumătate de an s-a redus de mai mult de 3 ori, de la 147 dolari SUA pentru un baril în luna iulie, până la 40 dolari SUA în luna decembrie 2008. Țările OPEC intenționează să reducă în anul 2009 producerea de țiței în scopul majorării prețurilor la petrol. În pofida acestor eforturi, datorită volatilității pieței petrolului și previziunilor pesimiste cu privire efectele crizei financiare, prețurile la petrol nu vor fi stabile și vor oscila în limitele 40 – 80 dolari SUA barilul, deși nu sunt excluse depășiri ale acestor limite, în dependență de acțiunile întreprinse de țările lumii pentru stoparea crizei și atenuarea efectelor nefaste.

Prețul scăzut la grâu, de circa 200 dolari SUA pentru o tonă în anul 2008, com-

parativ cu 450 dolari SUA în anul 2007 a fost determinat de recolta considerabilă de grâu, care în anul 2008 a constituit 673 milioane tone – cu 65 milioane tone (circa 10%) mai mult decât în anul 2007. Prețurile scăzute la grâu care nu au permis agriculturii obținerea veniturilor scontate, precum și rezervele considerabile acumulate și costul înalt al resurselor vor contribui la reducerea producției de grâu în anul 2009, precum și a terenurilor destinate cultivării grâului, generând astfel creșterea prețurilor.

Reducerea activității economice din ultimele luni ale anului 2008 în rmn și scăderea cererii la producția întreprinderilor din regiune, în primul rând Uzina Metalurgică din Râbnița a tensionat extrem de mult situația social-economică din regiune.

Reducerea volumului de producție metalurgică (cu 12,3%) a industriei ușoare (cu 21,5%) , a creat riscuri eminente pentru bugetul regional și drept consecință au crescut datoriile la plata pensiilor. Pentru economia, bugetul cărei se formează în baza 12-15 întreprinderi-exportatoare și în care la 100 de mii de angajați în sectorul real revin 200 de mii de angajați în sectorul bugetar și cu o datorie externă de 1,8 miliarde USD (de 2 ori mai mult decât PIB-ul regional), unica soluție viabilă de supraviețuire este așteptarea sponsorizărilor din parte Rusiei.

Opiniile exprimate aparțin autorilor. Studiul a fost autorizat de către coordonatorul acestei inițiative - Dr Veaceslav Ioniță. Nici Administrația IDIS „Viitorul”, și nici Consiliul Administrativ al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale nu poartă răspundere pentru estimările și opiniile prezentate în cadrul acestei publicații.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați direct Serviciul de Presă și Comunicare Publică al IDIS „Viitorul”. Persoana de contact: Laura Bohantov - laura.bohantov@viitorul.org. Adresa de contact:

www.viitorul.org

Chișinău, Iacob Hincu 10/1, 2004, Republica Moldova

Telefon și Fax: (373-22) 21 09 32

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorului acestui Studiu trebuie să conțină o referință la IDIS „Viitorul”.